

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Ingå bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Nuläget i Östtimor

Klas Lundström, som har arbetat som journalist sedan 2006 med Latinamerika som specialområde, besökte i juli-augusti 2011 Östtimor. Inför presidentvalet den 17 mars har en kvinnlig kandidat diskvalificerats på tre tvivelaktiga grunder: att partiet har för få kandidater, att hon visade sig vara psykiskt labil i samband med att fadern dog och att hon ej är medborgare i Östtimor. Alla uppgifterna har dementerats. Hon tror själv att diskvalificeringen beror på att hon sitter inne med för regeringen känsliga fakta och att hon har arbetat mot korruption. Detta arbete bedöms missgynna den sittande regeringen. I förra veckan ägde ett inbrott rum i partihögkvarteret, varvid dokument och handlingar blev stulna.

Även om tendensen under sommaren 2011 var att fria val skulle kunna hållas, finns det beväpnade gäng som försöker påverka valutgången. Klas besökte även Västtimor, där läget var spänt. Området är en fattig del av Indonesien, men är mer utvecklat än Östtimor och har mycket bättre infrastruktur. I Östtimor är däremot infrastrukturen dålig och Klas beskrev Dili som en "krigszon". Dagliga elvabrott inträffar. Internet fungerar inte överallt i landet.

Att många människor inte går ut på kvällarna är ett tecken på att såren från den indonesiska ockupationen 1975-1999 ännu inte är läkta. Ett arv från den portugisiska kolonialtiden och den indonesiska ockupationstiden är en korruptionskultur. Till detta kommer att FN-styret av Östtimor gick snett från början och att de inhemska ledarna också har begått misstag. Det finns t.o.m. en uppfattning om att det var bättre på den indonesiska tiden i och med att sjukvård och skolor fungerade då.

Bred skildring

Klas bok är skriven för en svensk publik och har som utgångspunkt Östtimorkommitténs före detta ordförande Björn Larssons bok *Det grymma spelet* som handlar om svensk vapenexport till Indonesien. En annan fråga som

behandlas är landets identitet. Det nämns att delar av landet ej alls har börjat återuppbyggas.

Klas talar portugisiska, ett språk som personer på viktiga befattningar i Östtimor behärskar. Dili är dock en engelskspråkig stad. Språkfrågan är omtvistad: vilken ställning ska portugisiskan ha i förhållande till de nationella språken? Även om tetum är lingua franca, finns det fler språk i landet. Kunskaper i portugisiska och möjligheten att få dubbelt medborgarskap har gjort det möjligt för vissa timoreser att få arbeten i Europa som européer inte vill utföra. Samtidigt finns bland portugiserna i Östtimor attityden att vi är "herrarna på täppan" kvar från kolonialtiden.

Det finns en känsla av att Östtimor är styrt av utlänningar. Genom klädregler på restauranger och betalning i dollar särskiljs timoreser från utlänningar. Den utländska närvaron har fört in konsumtionsvanor som icke är förenliga med landets utvecklingsnivå, vilket bl.a. innebär att deras efterfrågan tillfredsställs av import istället för av inhemska produktion. Det är vanligt att mikrolån avsedda för att utveckla landet istället får finansiera bröllop och begravningar.

Dili har en internationell prägel, mycket som en följd av att FN-närvaron omfattar 3.500 man som mest uppehåller sig där. Vidare finns det människor från bl.a. Filippinerna och Sydkorea. Det finns även utlänningar som tillhör religiösa ordnar. I det senare fallet är många människor från Australien som driver flera olika mindre projekt i landet. Det är svårt att tro att utlänningarna kommer dra sig tillbaka. Turismen ligger stadigt på ca 2.000 personer per år.

Markkonflikter är en svår fråga att lösa i och med att landet har styrts av Portugal, Indonesien och FN: vilka register ska gälla? Marklagar som tillkommit utan kontakter med lokalbefolkningen skapar problem i samhället.

Gabriel Jonsson